

Mahatma Grandhi, Ngài an vui tuyệt đối ngay cả khi tuyệt thực trong tù bởi vì động cơ Ngài tranh đấu giành độc lập cho dân Ấn Độ không phải vì hận thù mà vì hạnh phúc của dân Ấn và cả của dân Anh nữa. Tranh đấu không có nghĩa là bắt buộc phải bạo động, phải chiến tranh. Tranh đấu được kết quả lâu dài, vĩnh cửu là phải dùng đến sức của từ bi trí tuệ, phải biết đến cái huyền diệu của tâm thanh tịnh mà sống cho trong sạch để an vui ngay trong hiện tại mà không luyến tiếc dĩ vãng cũng không trông đợi ở tương lai. Khi vua Lý Nhân Tông hỏi Thiền Lão Thiền Sư "Hòa Thượng bao nhiêu tuổi?" thì Ngài trả lời:

"Đàn tri kim nhật nguyệt"

"Thùy thúc cật xuân thu"

nghĩa là chỉ biết hôm nay, ai đâu biết đến xuân thu trước làm gì? Khi vua Lý Nhân Tông hỏi tiếp: "Hòa Thượng làm gì ở đây?" thì Ngài đáp:

"Thủy trúc hoàng hoa phi ngoại cảnh,"

"Bạch vân minh nguyệt lộ toàn chân"

nghĩa là trúc biết hoa vàng không phải ngoại cảnh, mây trắng, trăng trong đều biểu lộ cái chân thật hoàn toàn. Ngài đã biểu lộ cái tâm tuyệt đối an vui, thấy tất cả vạn vật chung quanh là chân thật, là nên thơ, là biểu lộ của mùa thu miên viễn, trường cửu, mùa xuân Di Lạc. Chỉ con người có cái tâm trong sạch, không nô lệ tiền bạc, không nô lệ hận thù mới là con người hoàn toàn tự do, giải thoát. Con người ấy mới xứng đáng là chiến sĩ của hòa bình.

Chiến sĩ cho hòa bình là con người hạnh phúc nhất. Nhưng phải là thứ hòa bình chân chính, hòa bình trong tự do. Đã biết bao người vì quyền lợi cá nhân thiên cận hoặc vì bị tuyên truyền mê hoặc đã hô hào khẩu hiệu: hòa bình bất cứ giá nào hoặc đã mạt sát những chiến hữu, đồng

bào của mình. Họ trả lời ra sao khi hàng triệu người đã không chịu nổi cái thứ hòa bình trong tù ngục, trong nô lệ đã bỏ thân trong rừng sâu hoặc dưới lòng đại dương trên bước đường đi tìm tự do?

Những kẻ dùng tuyên truyền mê hoặc, dùng bạo lực thực hiện ý đồ tranh bá đồ vương hãy coi lại lịch sử. Hậu thế đã thấy rằng Tần Thủy Hoàng của Trung Hoa, Nero của La Mã và gần đây Hitler của Đức Quốc Xã, Stalin của Nga Sô Viết đã mua cái oanh liệt giả tạm nhất thời của mình bằng bao nhiêu lo âu, hồi hộp, phiền não của chính bản thân và bằng bao nhiêu máu và nước mắt của tha nhân, đến khi chết rồi nhắm mắt cũng không được yên. Những con người ấy hoàn toàn không thực sống và không phải là những con người tự do mà là những con người nô lệ danh vọng, uy quyền, chủ nghĩa giáo điều. Đã nô lệ rồi làm sao còn giải phóng được ai? Họ đã tự dối họ và dối đồng bào. Đến khi có chính quyền trong tay, họ mới lộ chân tướng của con người nô lệ đầy tham vọng như bất lực, ngu si. Nô lệ là đau khổ, là không hạnh phúc, là không có hòa bình.

Những tai nạn xã hội nhân loại phải chịu đựng có thể chia làm hai loại: thiên tai và nhân tai.

Thiên tai có hạn hán, bão lụt, động đất, v...v... với sự tiến bộ của khoa học kỹ thuật, con người có thể làm giảm thiểu phần nào cái hại của thiên tai.

Nhưng với nhân tai, thì kết quả khốc hại hơn nhiều. Nhân tai như: bạo lực, chiến tranh, khủng bố, hải tặc, không tặc, đi điểm, hối lộ, v...v... bắt nguồn từ tâm con người, nên phải tìm phương trị liệu chính tâm con người trước đã, tâm con người bị

chi phối bởi tham, sân, si.

Phần lớn, tất cả các nhân tai đều do vô minh hay là si mà ra. Vì vô minh, con người phạm quả báo, có thể hưởng mãi được thú vui "thần tiên" của sự nghiệp ngập của mình, của sự gian trá thủ đoạn bất chính mà không biết rằng sớm muộn thế nào cũng phải trả quả.

Con người không thể sống hòa bình bởi vì quá say mê những giá trị vật chất, quá ưu tư đến mạng sống của mình. Cho nên hãy thấy có điều gì mà mình nghĩ rằng làm tổn hại những giá trị của mình, xâm phạm đến sinh mệnh của mình thì tìm phương để tự vệ hoặc tấn công để bảo vệ.

Hiểu luật vô thường, lý vô ngã con người sẽ có can đảm hành động chín chắn hơn, nhờ có quan niệm đúng đắn, sâu sắc về một vấn đề lớn nhất đặt ra cho con người trên cõi thế gian này: **sự sống chết**

Nguyễn Cao Thanh

